

Praksisstudier i NAV

Et prosjektsamarbeid mellom sosionomstudiet ved
Høgskolen i Lillehammer og NAV Oppland

Av Hanne Glemmestad, Høgskolen i Lillehammer og Mari-Anne Øyhaugen,
Høgskolen i Lillehammer og Anne Marit Sand, NAV Oppland

For fullstendig oversikt over publikasjonene i HiLs skriftserie se
http://hil.no/hil/biblioteket/forskning_og_publicisering/skriftserien_ved_hil

ISSN 0806-8348 (Trykt versjon)
ISSN 2464-3688 (Onlinepublisering)

Alle synspunkter står for forfatterne sin regning. De må ikke tolkes som uttrykk for oppfatninger som kan tillegges Høgskolen i Innlandet. Denne artikkel kan ikke reproduseres - helt eller delvis - ved trykking, fotokopiering eller på annen måte uten tillatelse fra forfatteren.

Any views expressed in this article are those of the authors. They should not be interpreted as reflecting the views of Inland Norway University of Applied Sciences - INN University. This article may not be reprinted in part or in full without the permission of the author.

Sammendrag

I perioden 2013 – 2015 gjennomførte sosionomstudiet ved Høgskolen i Lillehammer i sammen med NAV Oppland et samarbeidsprosjekt rundt utvikling av praksisstudier i NAV.

Prosjektet ble finansiert med Samarbeidsmidler i praksis, og hadde følgende målsetting:

1. Skape stabile, forutsigbare rammer for volumet på praksisplasser i NAV-feltet i Oppland
2. Bidra til opplæring i og utvikling av oppfølgingsarbeidet innenfor NAV
3. Bidra til å utdanne kvalifisert arbeidskraft til NAV-feltet
4. Utvikle nye former for samarbeid mellom høgskolen og praksisstedet ved avvikling av praksisstudier i NAV-feltet
5. Forsøke nye former for oppfølging og veiledning av hhv. studenter og praksisveiledere

Til sammen 38 studenter gjennomførte sine praksisstudier ved til sammen 11 NAV kontor i Oppland i prosjektperioden.

Prosjektet ble evaluert som vellykket fra både høgskolen og NAV sin side.

Oppsummert har prosjektet bidratt til:

- Positiv omdømmebygging/samhandling med NAV som samarbeidspartnere ved at studentenes tanker og holdninger til NAV – før og etter praksisperioden har hatt en stor endring.
- NAV- kontorene har gitt studenter tilbud om sommerjobber, vikariater osv
- NAV har ivaretatt sin samfunnsplikt og bidratt til kvalifisering til et yrke etter endt utdanning.
- Forutsigbarhet for HiL knyttet til sikring av praksisplasser i NAV.
- Felles utvikling av praksisveilederrollen i tilknytning til å ha student i praksis.
- Utvikling av kompetansen om NAV og derav utvikling av undervisningen om dette fagområdet ved APS/HiL.

Emneord

NAV, praksis, sosialt arbeid, samarbeid

Innhold

Forord	4
Mål	7
Gjennomføring av prosjektet.....	10
Fase 1 høst:	10
Fase 2. Vinter/vår:	12
Fase 3 Vår/sommer:.....	13
Evaluering/justering av praksisprosjektet i perioden.....	13
Hva sier resultatene fra prosjektet?	15
Mål 1: Skape stabile, forutsigbare rammer for volumet på praksisplasser i NAV feltet i Oppland	15
Mål 2: Bidra til opplæring i og utvikling av oppfølgingsarbeidet innenfor NAV	17
Mål 3: Bidra til å utdanne kvalifisert arbeidskraft til NAV-feltet	20
Mål 4: Utvikle nye former for samarbeid mellom høgskolen og praksisplassen ved avvikling av praksisstudier i NAV-feltet.....	21
Mål 5: Forsøke nye former for oppfølging og veiledning av hhv. studenter og praksisveiledere	23
Videre arbeid	25
Konklusjon og oppsummering	27
Litteraturliste	29

Forord

Sosionomstudiet er en profesjonsutdanning som skal gi studentene grunnleggende kompetanse til å gå inn og jobbe i sentrale velferdstjenester i samfunnet. For å sikre at man til enhver tid er oppdatert på hva som er praksisfeltets kompetansebehov, må det være en tett og løpende dialog mellom utdanningsstedene og virksomhetene i praksisfeltet som er fremtidige arbeidsplasser for sosionomstudentene. NAV er en slik sentral virksomhet som det er viktig for høgskolen å ha et tett og forpliktende samarbeid med.

Sosionomstudiet ved Høgskolen i Lillehammer (HiL) og NAV Oppland søkte i fellesskap om Samarbeidsmidler i praksis for gjennomføring av et felles utviklingsprosjekt knyttet til praksisstudier for 2. års sosionomstudenter våren 2013. Søknaden ble innvilget, og prosjektet ble videreført til også å gjelde våren 2014 og 2015.

Prosjektet ble initiert og ledet av høgskolelektor Hanne Glemmestad i samarbeid med fagdirektør Anne Marit Sand fra NAV Oppland. Studieleder Liv Randi Roland ved Høgskolen i Lillehammer og fylkesleder Haavard Ingvaldsen ved NAV Oppland har hatt det overordnede ansvaret for prosjektet. Fra februar 2015 overtok høgskolelektor Mari-Anne Øyhaugen ansvar for prosjektledelse fra høgskolen sin side. Denne rapporten vil gi en samlet oversikt over bakgrunnen for og innholdet i prosjektet, samt hvilke resultater som ble oppnådd.

Praksisprosjektet som denne rapporten omhandler, er tuftet på et mangeårig institusjonelt samarbeid mellom høgskolen i Lillehammer og NAV Oppland. Dette mangeårige samarbeidet rundt bl.a. kompetansehevingstiltak, utdanning, forskning og studentpraksis, ble formalisert i en intensjonsavtale i februar 2013 hvor også Fylkesmannen i Oppland inngikk som en part. Partene i avtalen møtes med aktuelle ledere og fagpersoner 2-3 ganger per år for å følge opp konkrete initiativ og tiltak i avtalen. Praksisprosjektet er ett av flere samarbeidstiltak som har sitt utspring i dette samarbeidsforumet. Samarbeidsforumet har vært en positiv og konstruktiv arena for gjensidig informasjonsutveksling og inspirasjon, foruten å være «fødselshjelper» til aktuelle samarbeidsprosjekter. Det er derfor på sin plass å takke alle impliserte parter. En særlig takk går til NAV kontorene som velvillig har stilt praksisplasser, arbeidsoppgaver og praksisveiledere til disposisjon for studentene.

Innledning

NAV reformen er en av de største og viktigste velferdsreformene i nyere tid. De kommunale sosialkontorene ble gjennom reformen samorganisert med de to statlige etatene A-etat og Trygdeetaten i et felles NAV kontor i hver kommune¹. Til grunn for samorganiseringen ligger et likeverdig partnerskap mellom statlige og kommunale myndigheter.

NAV kontorene tar opp i seg, viderefører og videreutvikler de velferdstjenestene som tidligere ble levert separat fra de tre etatene. Sosialfaglig kompetanse anses som viktig for kvaliteten i disse velferdstjenestene i møte med brukere og samarbeidspartnere (Alm Andreassen m.fl. 2011, Hernes m.fl. 2010). I de gamle sosialkontorene var sosionomene en dominerende yrkesgruppe, men etter overgangen til NAV kontor, kan ikke sosionomene lenger ta for gitt at deres kompetanse er å foretrekke eller blir etterspurt (Glemmestad 2011). Det er derfor viktig både for sosialt arbeid som utdanningsfelt og sosionomene som profesjonsgruppe å gjøre sin kunnskap og kompetanse relevant innenfor den nye organisasjonen.

St.melding 13 om Utdanning for velferd (2011-2012) legger vekt på at bachelorstudiet i sosialt arbeid i større grad må ta opp i seg NAVs behov for kompetent arbeidskraft og bl.a. innrette studiene på en slik måte at dette blir ivaretatt. Det legges særlig vekt på at arbeidslivskunnskapen og markeds-kunnskapen må styrkes. Videre står det i St.melding 13 at samspill med praksisfelt og arbeidsliv skal styrkes. Helse- og velferdstjenestene skal med det få større innflytelse på utdanningene, gjennom samarbeidsarenaer lokalt og sentralt. I tillegg skal arbeidslivet som læringsarena tydeliggjøres og utnyttes bedre i utdanningene. Ikke alt kan læres i utdanningen, av den grunn må arbeidslivet ta et større ansvar for ferdigkvalifisering til yrket etter endt utdanning.

Gjennom det årlige Mål- og disponeringsbrevet fra Arbeids- og velferdsdirektoratet i 2012 ble NAV oppfordret til å inngå forpliktende samarbeid med høgskolene om avvikling av praksisstudier innenfor relevante fagfelt – deriblant sosionomstudiene.

¹ I Oppland er det per september 2015 en regional modell (NAV Valdres) samt to interkommunale kontor (NAV Hadeland og NAV Lom og Skjåk)

Utgangspunktet for samarbeidsprosjektet mellom NAV Oppland og HiL har med andre ord vært sentrale føringer innenfor både NAV og Universitets- og høyskoleområdet, der begge parter ønsket og la føringer på behovet for et tettere samarbeid mellom praksisfeltet og utdanningssystemet.

I sosionomstudiets rammeplan (2005) er det lagt vekt på at studenten, gjennom praksis skal lære mer om forholdet mellom praksis, teori og praksisforståelse, samt faglig og etisk bearbeiding av kunnskap. For HiL er det å få gode og relevante praksisplasser helt sentralt for å sikre en profesjonsutdanning som er praksisnær og praksisrelevant. Yrkesspesifikke ferdigheter og sosialfaglig teorigrunnlag må forstås og anvendes i en konkret sosialfaglig yrkeskontekst for at ferdighetene og teoriene skal integreres i fagkompetansen til den enkelt student (Herberg og Jóhannesdóttir, 2007). Erfaring tilsier imidlertid at samarbeidet med yrkesfeltet kan være uforutsigbart og lite stabilt over tid. Konsekvensen av dette vil være liten stabilitet og tilgang på gode praksisveiledere og veiledningskompetanse, samtidig som utdanningskvaliteten ikke blir optimal.

Med bakgrunn i overnevnte føringer og momenter ble det søkt om praksismidler til et felles utviklingsprosjekt mellom HiL og NAV Oppland knyttet til 2. års sosionomstudenter fra våren 2013.

Basert på de erfaringer som har fremkommet fra studenter, praksisveiledere, ledere og ansatte ved hhv. HiL og NAV har det blitt laget en årlig statusrapport, og dette arbeidsnotatet er en sammenstilling av erfaringer fra alle tre 3 årene som prosjektet ble gjennomført.

Mål

Med bakgrunn i erfaringer fra praksisstudier i sosionomstudiet og hva som kan være særlige utfordringer knyttet til omfang og innhold i praksisperioden, ble det utviklet en rekke målområder som praksisprosjektet skulle søke å nå. Det var ønskelig at målområdene ivaretok ønsker og behov både hos studiet og NAV, og målene ble utviklet gjennom dialog og samarbeid mellom partene.

Vi vil nå gjøre rede for målene for prosjektet, og begrunnelsen for hvorfor disse ble valgt.

1. Skape stabile, forutsigbare rammer for volumet på praksisplasser i NAV-feltet i Oppland

Sosionomstudiet har et selvstendig ansvar for å kvalitetssikre de praksisplassene som gjøres tilgjengelig for studentene. Det betyr f.eks. at man sikrer at studentene får tilgang til reelle og relevante arbeidsoppgaver på praksisplassen som gjør at hun kan øve på og praktisere det som er blitt lært teoretisk i studiet, og som følger at studiets fagplan. Samtidig skal studentene ha oppfølging og veiledning på praksisplassen, fortrinnsvis av en ansatt med samme profesjonsbakgrunn. Å utvikle gode strukturer for hvordan praksisplassene tar imot, legger til rette for lærende arbeidsoppgaver og gir veiledning til studentene tar gjerne litt tid – kanskje må man ha student i praksis over flere år før man som praksissted føler seg trygg på oppgaven. Det betyr at både studiestedet, praksisvirksomheten og studenten er tjent med at det er noen virksomheter som «spesialiserer» seg på å ta imot studenter i praksis slik at kvaliteten i praksisperioden sikres. Det gjør det også enklere for sosionomstudiet å holde seg oppdatert og informert om hva som skjer innenfor aktuelt fagfelt, samtidig som man utvikler relasjoner og blir godt kjent med leder og praksisveileder på de aktuelle praksisstedene.

Et annet viktig argument fra studiestedets side er det store antallet studenter som skal ut i praksis hvert år. 80-90 studenter skal ha praksisstudier i 4. semester, og det er en omfattende jobb å skaffe tilveie tilstrekkelig antall praksissteder. Det er derfor viktig for sosionomstudiet å ha en stor andel praksissteder som man med rimelig sikkerhet kan anta vil ta imot studenter i praksis hvert år.

2. Bidra til opplæring i og utvikling av oppfølgingsarbeidet innenfor NAV

NAV-reformen har ikke bare vært en organisasjonsreform, men også en innholdsreform (Alm Andreassen m.fl. 2011) Det betyr at måten man jobber med oppfølging av brukere som har behov for NAVs tjenester også har endret seg fra slik hhv. sosialtjenesten, a-etat og trygdekontoret drev oppfølging med sine brukere. NAV har f.eks. utviklet egen Standard for arbeidsrettet oppfølging (2011) og en egen Veiledningsplattform (2015). Samtidig har tiltak og virkemidler i tjenesten også har endret seg, eksempelvis ved implementering av Arbeidsavklaringspenger (AAP) og Kvalifiseringsprogrammet (KVP). Det er viktig at sosionomstudiet er godt oppdatert på slike endringer i praksis som påvirker sosionomenes yrkesutøvelse, og at sosionomstudentene i praksis får anledning til å sette seg inn i og praktisere de nye arbeidsformene.

Samtidig vet vi at studenter også bidrar med undring, spørsmål og aktuell teori lært i studiet på sine praksisplasser (Herberg og Jóhannesdóttir 2011). Denne undersøkende tilnærmingen fra studentene gjør at ansatte i NAV også får anledning til reflektere over og utvikle egen praksis

3. Bidra til å utdanne kvalifisert arbeidskraft til NAV-feltet

NAVs komplekse samfunnsmandat og arbeidet med både forvaltnings- og oppfølgingsoppgaver ovenfor mennesker som av ulike årsaker trenger bistand, f.eks. på grunn av svak tilknytning til arbeidslivet, økonomiske problemer eller andre sosiale problemer, forutsetter at NAV har tilgang på kompetent arbeidskraft til å gå inn i veilederoppgavene. Særlig gjelder dette veilederrollene på NAV-kontorene. Det er i flere undersøkelser blitt dokumentert et gap ml. kompetansebehovet i tjenesten knyttet til arbeidsoppgavene som skal løses, og den faktiske kompetansesituasjonen hos de ansatte (Rambøll 2010, Proba 2011). Sosionomer har en lang tradisjon for å jobbe med de faglige oppgavene som tilligger NAV – særlig innenfor de ansvarsområdene som ligger under de kommunale sosiale tjenestene. Samtidig er det ikke lenger noen selvfølge at sosionomer blir foretrukket ved rekruttering til veilederstillinger i NAV, til tross for at sosialfaglig kompetanse blir trukket frem som særlig egnet for denne type oppgaver (ibid.). Gjennom sosionomstudentenes praksis i NAV vil man på sikt kunne bidra til å avhjelpe kompetansebehovet i NAV da studentene får en

skreddersydd opplæring som kan gjøre dem særlig egnet for senere jobber i tjenesten.

- 4. *Utvikle nye former for samarbeid mellom høgskolen og praksisstedet ved avvikling av praksisstudier i NAV-feltet***
- 5. *Forsøke nye former for oppfølging og veiledning av hhv. studenter og praksisveiledere***

Både målområde 4 og 5 handler om å komme tettere på praksisvirksomhetene, praksisveilederne og praksisstudentene før, under og etter praksisperioden. Det har derfor vært et mål for prosjektet å prøve ut nye og mer forpliktende samarbeidsformer som skal bidra til god forventningsavklaring mht. innhold og kvalitet på praksisperioden. Dette kan for eksempel dreie seg om hva studenten skal eller bør gjøre av arbeidsoppgaver på arbeidsplassen, innhold og omfang i veiledningen, hva som er de faglige kravene til bestått praksisperiode og hva som er praksisstedets rolle mht. å være med-sensor i vurdering av studentens læringsprogresjon og skikkethet i praksisperioden.

Det har for øvrig vært et overordnet mål for prosjektet at samarbeidsformene som ble utviklet skal videreføres etter at prosjektperioden er avsluttet.

Vi vil nå gå over til å beskrive hvordan samarbeidsprosjektet er blitt gjennomført, inkludert hvilke endringer og justeringer som ble gjort underveis.

Gjennomføring av prosjektet

Prosjektbeskrivelse og prosjektsøknaden ble utformet i samarbeid mellom HiL og NAV Oppland våren 2012. Prosjektmidler ble innvilget samme år og prosjektet ble dermed formelt igangsatt med sikte på implementering i studentenes praksisperiode våren 2013.

Det var viktig å sikre god forankring hos de to samarbeidspartnerne, og bakgrunn og mål for prosjektet ble presentert for Lederforum i NAV Oppland i september 2012 hvor alle NAV-ledere samt lederteamet i NAV Oppland var representert. I etterkant av samlingen fikk NAV-kontorene skriftlig forespørsel fra HiL om å stille praksisplasser til rådighet.

Praksisprosjektet ble også presentert for lærerkollegiet ved sosionomutdanningen ved HiL, med særlig vekt på god forankring hos praksiskoordinator ved sosionomutdanningen, Hilde Vold.

Gjennomføringen av praksisprosjektet har alle tre årene vært inndelt i faser, der siste fase på våren har vært en oppsummering og evaluering av praksisperioden. Dette har dannet grunnlag for eventuelle endringer og justeringer av samarbeidet for neste års studenter som skulle ut i praksis ved NAV-kontorer. Vi vil nå redegjøre for de ulike arbeidsfasene i prosjektet, og hva som har vært viktige aktiviteter i hver fase.

Fase 1 høst:

Studentene har i høstsemesteret (3. semester) en 3-ukers undervisningsbolk om Sosialt arbeid i NAV. Undervisningen tar sikte på å presentere NAVs arbeidsområder innenfor juss, saksbehandling og sosialfaglig oppfølgingsarbeid. Gjesteforelesere fra NAV og andre relevante samarbeidspartnere blir leid inn for å supplere HiLs egne lærerkrefter. Målet er at studentene etter endt undervisningsperiode skal ha tilegnet seg kunnskap om, og relevante yrkesspesifikke ferdigheter innenfor NAVs arbeidsområder. Det legges bl.a. vekt på arbeidsinkludering, tverrfaglig samarbeid og juridisk metode i undervisningen. Gjennom undervisningen får studentene et godt innblikk i NAV som relevant arbeidsplass for sosionomer, og er slik sett også praksisforberedende for de studentene som skal til NAV i sin praksisperiode.

Medio september sender HiL ut forespørsler til aktuelle praksissteder, deriblant NAV-kontorene i Oppland, om de ønsker å ta imot studenter i praksis f.o.m. påfølgende vårsemester. Basert på tilbakemeldinger fra NAV-kontorer som har takket ja til å ta imot praksisstudent, velger høgskolen ut studenter som blir fordelt på de aktuelle NAV-kontorene. Der det er praktisk mulig, og NAV-kontoret ønsker det, blir det tildelt to studenter ved samme kontor. Der det er to studenter ved samme kontor kan dette bidra til at studentene i større grad evner å reflektere over praksis og sette sine praksiserfaringer i sammenheng med teoretiske perspektiver som har vært gjennomgått i studiet. Noen studenter opplever det også som en god faglig og personlig trygghet i en ellers krevende «lærlingrolle» å ha en annen student sammen med seg.

Når studentene får tildelt praksisplass, får de samtidig tildelt en skolekontakt fra skolen. Vedkommende er lærer ved studiet, og skal følge studentene gjennom praksisperioden, lese og godkjenne skriftlige arbeidskrav, gjennomføre midtveismøte på praksisstedene og generelt være skolens kontaktperson mot praksisveileder/praksissted. I prosjektperioden var prosjektleder² skolekontakt for alle studenter med praksis ved NAV-kontor i Oppland. Dette ble gjort for å ivareta kontinuiteten i prosjektet.

Praksisveilederne på NAV-kontorene som har takket ja til student, blir oppmuntret til å melde seg på videreutdanningstilbudet «Studentveiledning i praksis» ved HiL (15 stp.) dersom dette er av interesse for den enkelte. Videreutdanningen har oppstart hvert høstsemester dersom det er nok påmeldte. Videreutdanningen er et tilbud som gis eksklusivt til praksisveiledere som jobber på praksissteder som tar imot studenter fra hhv. Vernepleie-, Barnevernspedagog- og Sosionomstudiet ved Høgskolen i Lillehammer. Praksisveilederne har en særlig viktig rolle mht. å bidra i studentenes læringsprogresjon gjennom praksisperioden, samtidig som de også er studiets viktigste samarbeidspartner mht. å kvalitetssikre studentens faglige egnethet for sosionomyrket. Dette kan være en krevende dobbeltrolle, og hensikten med videreutdanningen er å gi teoretisk innsikt, praktisk trening og veiledning i rollen som praksisveileder.

² 2013 og 2014 var Hanne Glemmestad skolekontakt. I 2015 var Mari-Anne Øyhaugen skolekontakt.

Studentene som får NAV som praksissted blir forøvrig oppmuntret til å skrive bacheloroppgaver basert på sine erfaringer fra praksisperioden.

Fase 2. Vinter/vår:

Studentene starter i praksis på sine respektive praksissteder i uke 2/3.

Praksisperioden er til sammen på 18 uker. I løpet av 1-2 uker blir studentene sammen med sine praksisveiledere invitert til en oppstartsamling med fokus på innhold og gjennomføring av praksisstudiene. Ledere/avdelingsledere i NAV-kontorene blir også invitert til å delta.

Første året ble praksisveilederne invitert til en midtveisevaluering hvor fokuset skulle være på veiledningssituasjonen og praksisveilederens eventuelle problemstillinger knyttet til dette. Dette ble senere tatt ut av prosjektet, noe som gjøres nærmere rede for senere.

Når studenten har startet i praksis er det forutsatt at han/hun raskt får anledning til å delta i daglige driftsoppgaver ved NAV kontoret – deriblant ansvar for veiledning og oppfølging av “egne” brukere.

I tillegg til dette har studentene, gjennom praksisperioden, tilbud om å delta på:

- Kollegaveiledning i gruppe i det kontoret hvor de har praksis.
- Introduksjonskurs for nytilsatte i NAV i Oppland - “Ny i NAV” (modulbasert opplæring) i regi av NAV Oppland. Kursrekken består av³:
 - o Modul 1: NAV i et samfunnsperspektiv (1 dag)
 - o Modul 2: Arbeidsrettet brukeroppfølging (1 dag)
 - o Modul 3: Veiledningsteknikker og grunnleggende MI (motiverende intervju) (3 dager)
 - o Modul 4-6: Veien til arbeid og aktivitet (4 dager)
 - o Modul 7: Kanalstrategien og selvbetjeningsløsninger (1 dag)
 - o Modul 8: Grunnopplæring i Gosys, sette i sammenheng med Modia (1 dag)
 - o Modul 9: Grunnleggende opplæring i Arena som oppfølgingsverktøy (2 dager)

³ Navn og omfang på modulene har endret seg i prosjektperioden. Nevnte moduler er gjennomført 2015

- Kurs i regi av Fylkesmannen der dette sammenfaller med praksisperioden

Alle reisekostnader for praksisveiledere og studenter til og fra seminarer på HiL samt kurs og opplæring som nevnt over, har blitt dekket av prosjektmidlene. Dette har vært viktig for å stimulere til deltakelse fra alle parter.

De aktuelle praksisstedene får i løpet av praksisperioden tilbud om 1-2 timers internopplæring/faglig fordypning i temaer som f.eks. brukermedvirkning, etikk, skjønnsutøvelse, juridisk metode med lærerkrefter fra HiL. Dette er et tilbud som blir vurdert å komme hele ansattgruppen til gode. Tilbudet er i varierende grad blitt benyttet, noe vi vil gjøre nærmere rede for når vi drøfter resultater i neste kapittel.

Fase 3 Vår/sommer:

På slutten av praksisperioden, eventuelt i «etter-praksisuken» på HiL, blir studentene og praksisveilederne samlet for oppsummering og evaluering. Ledere/avdelingsledere i NAV blir også her invitert.

Erfaringer med prosjektet første året ble presentert for lærerkollegiet ved sosionomutdanningen ved APS og Lederforum i NAV Oppland på forsommeren etter praksisperioden var over. Videre ble videreføring av forpliktende samarbeid rundt praksisstudier, form og innhold drøftet mellom prosjektleder fra HiL og NAV Oppland. Erfaringer fra den første projektrunden våren 2013 bidro til at prosjektet ble søkt videreført til de to påfølgende årene. Siden det var prosjektmidler igjen, ble dette innvilget fra høgskolens side.

Evaluering/justering av praksisprosjektet i perioden

Prosjektet ble gjennomført etter samme mal i 2013 og 2014, men med noen justeringer basert på de tilbakemeldingene som var kommet fra studentene og NAV-kontorene.

Justeringer som er blitt foretatt i perioden har vært:

- Midtveissamlingen for praksisveiledere som det ble invitert til i 2013 ble avlyst p.g.a liten oppslutning. Det viste seg vanskelig for praksisveilederne ute på NAV-kontorene å prioritere et slikt møtepunkt p.g.a stort arbeidspress. I stedet ble det gjennomført to samlinger; en i forkant og en i etterkant av

praksisperioden. Samlingene ble da todelte; første del felles med studenter og praksisveiledere/ledere, andre del kun for praksisveiledere/ ledere.

- Tilbud om faglig input til det enkelte NAV-kontor ble i 2014 erstattet med et fellestilbud til alle NAV-kontor, der temaet var «Skjønnsutøvelse i NAV» v/ Ingar Heum fra Arbeids- og velferdsdirektoratet. Dette fagseminaret ble gjennomført på høgskolen hvor også 2. års studenter deltok.
- Modulene i «NY i NAV» ble justert m.h.t deltakelse fra studenter samt at tidspunktet for de ulike modulene ble justert.

Vi vil nå gå over til å drøfte resultatene fra prosjektet, og undersøke hva som her vært verdien av de erfaringene som er gjort.

Hva sier resultatene fra prosjektet?

Som nevnt tidligere i rapporten ble det hvert år ved avslutning av praksisperioden invitert inn til en samling for studenter, praksisveiledere, NAV-ledere og skolekontakt/prosjektleder og repr. fra NAV Oppland⁴. Samlingene har hvert år hatt deltagelse fra alle praksissteder, men det har vært varierende i hvilken grad NAV-lederne har deltatt. Studenter og praksisveiledere har imidlertid prioritert å delta hvert år.

I avslutningssamlingene har det vært fokus på å oppsummere og systematisere erfaringer fra praksisperioden med tanke på faglige læringsmål, organisering og innhold i praksisperioden, samt samspillet mellom praksissted og skolen. Det er lagt vekt på at alle impliserte parter får komme til orde med sine erfaringer, og det er skrevet referater fra hver samling. Resultatene og vurderingen slik de fremkom i disse samlingene blir nå presentert med utgangspunkt i det enkelte mål for prosjektet.

Mål 1: Skape stabile, forutsigbare rammer for volumet på praksisplasser i NAV feltet i Oppland

Det har vært god tilgang på praksisplasser ved NAV-kontorene i Oppland. I prosjektperioden 2012 – 2015 ble det til sammen tilbudt 47 praksisplasser fra NAV-kontorene i Oppland i. HiL har totalt benyttet 38 av disse fordelt på 11 NAV-kontor; hhv 13 av 15 plasser i 2013, 13 av 16 plasser i 2014 og 12 av 16 plasser i 2015.

Årsaken til at ikke alle plasser blir benyttet er at studentene skal fordeles på en lang rekke praksisarenaer, hvorav NAV-kontor er en. Studentene blir også fordelt etter kriterier knyttet til faglige behov, geografisk tilhørighet m.m. Dette fører til at HiL ikke alltid klarer å fylle alle praksisplassene som blir stilt til disposisjon.

Vurdering:

Når det gjelder totalt antall studenter som NAV-kontorene har stilt til rådighet er målsettingen med 10 plasser hvert år nådd. Et forpliktende samarbeid har også bidratt til at Høgskolen har hatt en stabil og forutsigbar tilgang til praksisplasser i

⁴ Det har alle tre årene vært Anne Marit Sand som har deltatt fra NAV Oppland

NAV. Det gjenstår å se om det gode tilfanget av praksisplasser fortsetter også etter prosjektperiodens utløp, men det er å håpe at NAV-kontorene har innarbeidet en god rutine for årlig inntak av praksisstudenter fra HiL.

Praksisstedene har hatt en god variasjon med hensyn til både størrelse på NAV-kontor og geografisk spredning. Samtidig har ikke alle NAV-kontorene, av ulike årsaker, tatt imot studenter. 5 av NAV-kontorene har hatt studenter alle tre årene: Disse er NAV Vågå, NAV Østre Toten, NAV Vestre Toten, NAV Gjøvik og NAV Lillehammer. NAV Hadeland, NAV Øyer, NAV Gausdal og NAV Valdres har tatt imot studenter to av årene, mens NAV Ringebu og NAV Dovre har tatt imot studenter ett år.

De praksisstedene som har tatt imot 2 studenter melder om gode erfaringer med dette. Studentene har blitt plassert på hver sine avdelinger, men har likevel hatt nytte av å dele opplevelser og erfaringer med hverandre underveis i praksisperioden.

Studentene har alle hatt hver sin praksisveileder ved virksomheten, men det poengteres at det er virksomheten som sådan som har påtatt seg å ta imot student – ikke praksisveileder alene. Samtidig har det tidvis vært en utfordring at ikke hele NAV-kontoret har hatt et eierskap til at kontoret har hatt studenter. Erfaring fra prosjektet tilsier at det er viktig at leder ved NAV-kontoret har et aktivt forhold til studentpraksisen, og selv involverer seg i tilretteleggingen av praksisperioden på praksisstedet.

Praksisveilederne har hovedsakelig hatt sosialfaglig bakgrunn, men noen har også hatt annen type høyere utdanning uten at dette oppleves som vanskelig for studenten og/eller praksisveilederne. Praksisveilederne har påtatt seg rollen frivillig, og har hatt et positivt engasjement for oppgaven. Flere melder imidlertid at det tidvis kan være vanskelig å prioritere tilstrekkelig tid til veiledning og oppfølging av studenten i en ellers hektisk arbeidshverdag. Praksisveilederne forteller at det i hovedsak ikke kompenseres fra arbeidsgiver – hverken økonomisk eller ved reduksjon av oppgaveomfang – at man er praksisveileder. Dette er kan være et risikomoment med tanke på stabiliteten i tilgang på praksisplasser da oppgaven kan oppleves uforholdsmessig belastende i en ellers krevende arbeidshverdag. Høgskolen har heller ikke anledning til å kompensere økonomisk for oppdraget som praksisveileder, og er avhengig av at praksisstedene selv finner frem til gode

ordninger slik at praksisveileder evner å prioritere oppgaven innenfor rammen av sitt ansvarsområde og arbeidstiden sin.

Kun en av praksisveilederne har i prosjektperioden gjennomført videreutdanningen «Studentveiledning i praksis», 15 sp.

Mål 2: Bidra til opplæring i og utvikling av oppfølgingsarbeidet innenfor NAV

Studentene og praksisveiledere har gitt tilbakemelding om at studentene har hatt ansvar for oppfølging av en eller flere «egne brukere» i løpet av praksisperioden. Dette målet anses derfor som oppfylt. Generelt kunne det likevel vært ønskelig at studentene tidligere kunne komme i gang med oppfølgingsarbeid av «egne brukere» slik at de raskere kan tilegne seg erfaringskunnskap. Når så ikke skjer så er det ofte en kombinasjon av vegring fra studentenes side («jeg er ikke klar, dette får jeg ikke til, jeg må ha mere opplæring først») og praksisstedenes beskyttende holdning ovenfor studenten og/eller brukerne.

Alle studenter har fått tilbud om deltakelse i kursrekken «Ny i NAV» noe de fleste har deltatt på. Dette er et introduksjonskurs for nyansatte ved NAV, og studentene har deltatt sammen med ordinært tilsatte i NAV i Oppland. Den totale kursrekken går over 13 dager. Studentene har selv, i samarbeid med sin praksisveileder, valgt om og eventuelt hvilke moduler de har villet delta på.

I tillegg har Fylkesmannen i Oppland hatt ulike kurs, bla. i det nye rundskrivet knyttet til Lov om sosiale tjenester i NAV, og flere studenter har deltatt på disse kursene.

Det enkelte NAV-kontor har kollegaveiledningsgrupper der studentene har deltatt på lik linje med de ansatte. I kollegaveiledningsgruppene får ansatte mulighet til å ta opp faglige problemstillinger knyttet til oppfølging av egne brukere, og de øvrige ansatte gir faglig råd og veiledning på hva som kan eller bør gjøres videre.

I tillegg til opplæringsaktiviteter rettet mot studentene, har det gjennom prosjektet vært lagt til rette for at de kontorene som har tatt imot studenter har kunnet be om internopplæring med deltakelse av lærerkrefter fra HiL. Kun tre kontor har benyttet seg av dette tilbudet. Høgskolelektor Hanne Glemmestad har vært hos hhv. NAV

Vestre Toten og NAV Hadeland og holdt faglige innlegg om Brukermedvirkning, skjønnsutøvelse og etikk, og høgskolelektor Tina Billbo (som er jurist) har vært hos NAV Østre Toten og holdt faglig innlegg om Juridisk metode og forvaltningsregler.

I forlengelse av praksisprosjektet har det vært et mer langsiktig mål at studentene som har deltatt i prosjektet skriver bacheloroppgaver med tematikk knyttet til NAVs arbeidsområder. Dette punktet er imidlertid ikke fulgt opp, og det er ikke gjort noen kartlegging av hva prosjektstudentene har skrevet om i sine bacheloroppgaver.

Vurdering

NAV-kontorene som har tatt imot studenter har fått anledning til å ha et kritisk blikk på egen praksis ved at studentene har vært spørrende og undrende til hvordan oppfølgings- og veiledningsarbeidet i NAV er organisert og drevet. Studentene har også sett på og reflektert over gjeldende praksis ut fra det de har lært av teorier og metoder ved studiet. Praksisveilederne mener studentenes "hvorfor"-spørsmål av den grunn har bidratt til å reflektere over og utvikle oppfølgingsarbeidet innenfor NAV.

Det er vårt inntrykk at NAV kontorene har stimulert til denne type kritisk refleksjon fra studentenes side, og at studentene har oppfattet de ansatte som åpne og lite proteksjonistiske i forhold til egen praksis.

Gjennom ansvar for «egne brukere» har studentene måttet sette seg inn i og tilegne seg kunnskap om «Standard for arbeidsrettet brukeroppfølging⁵», regelverk og metoder for oppfølging av sykmeldte, arbeidsrettede tiltak/virkemiddelsporteføljen samt hvordan man gjennom den profesjonelle samtalen kan tilpasse tjenestetilbudet fra NAV ut fra individuelle behov mot målet om arbeid/aktivitet.

Studentene har også gitt tilbakemelding på at «Ny i NAV-kursene» har vært svært nyttig både når det gjelder å forstå NAV som system samt hva oppdraget til NAV er. I tillegg har det å kunne delta sammen med nyansatte ved de ulike NAV-kontorene vært svært verdifullt med tanke på faglig innhold og refleksjoner. Til tross for nytteverdien har man hvert år stilt spørsmål ved om antall kursdager delvis kan ha gått på bekostning av studentenes mulighet til å få prøvd seg i brukerrelaterte

⁵ Standard for arbeidsrettet oppfølging angir faglige og juridiske metoder og tilnæringsmåter som skal følges i avklaring og oppfølging av brukere med behov for bistand til å komme i, eller tilbake til jobb.

arbeidsoppgaver ved kontoret. Dette førte etter hvert til at praksisveileder i samråd med praksisstudent skulle vurdere den konkrete nytteverdien for studenten før det ble meldt på til kursrekken. Flere av kurstemaene er tidligere berørt i studentens undervisning ved høgskolen, og det ble derfor viktig å sikre at studentene opplevde et *faktisk* behov for opplæring – og ikke deltok bare fordi det var tilgjengelig.

Deltakelse i kollegaveiledingsgruppene har også vært en nyttig arena, både for studentene og de ansatte ved NAV-kontorene. Her har de kunnet ta opp konkrete faglige og etiske dilemmaer, trene på veiledningsferdigheter mv. Kollegaveiledningen er dessuten en arena hvor studenten kan sette praktiske erfaringer i sammenheng med teoretiske perspektiver – uten at dette er en eksplisitt målsetting for veiledningen fra de ansattes side.

Når det gjelder tilbudet om internopplæring med deltakelse av lærer(e) fra HiL, har det vært lite etterspørsel etter dette. Praksisstedene sier dette har sin bakgrunn i den travle hverdagen som preger NAV-kontorene. Samtidig er det skolens oppfatning at tilbudet kanskje ikke har vært godt nok kjent eller markedsført internt på kontoret. Det er i hovedsak ledernes ansvar å legge til rette for og ta initiativ til interne opplæringsaktiviteter. Lederne har imidlertid kanskje i litt for stor grad overlatt oppfølgingen av praksisstudentene til praksisveileder, og dermed har man «glippet» på å nyttiggjøre seg tilbudet om internopplæring.

På grunn av den lave etterspørselen to år på rad ble det i tredje prosjektår besluttet å endre dette tilbudet til å gjelde en undervisningsdag på HiL hvor både NAV-ansatte og studenter har deltatt sammen. Dette viste seg å være et godt grep, og 10-12 ansatte fra både NAV-kontor og NAV Oppland deltok i undervisningen som Ingar Heum holdt for 2. års studentene høsten 2014. Temaet var Skjønnsutøvelse i NAV.

Det er for øvrig en svakhet ved prosjektet at intensjonen om NAV-relevante bacheloroppgaver ikke ble fulgt opp i stor nok grad. NAV er et «forskningsfattig» felt, og det er viktig å stimulere til større grad av systematisering og skriftliggjøring av viktige fagområder knyttet til NAVs ansvars- og arbeidsområder.

Mål 3: Bidra til å utdanne kvalifisert arbeidskraft til NAV-feltet

Dette er et langsiktig mål og vanskelig å fastslå status for. Studentene gir imidlertid uttrykk for at de har fått et fornyet og mer positivt inntrykk av NAV som fremtidig arbeidssted. Likeledes uttrykker flere av evalueringsrapportene fra studentenes praksisveiledere, at de opplever studentene som kompetente og som aktuelle fremtidige kollegaer.

Flere av studentene som har vært i praksis ved NAV kontor har fått tilbud om sommerjobb eller vikariater ved de kontorene hvor de har hatt praksis. Noen studenter har også fått tilbud om fast jobb i NAV etter endt utdanning.

Vurdering

Studentene har fått selvstendige arbeidsoppgaver med ansvar for «egne» brukere, deltatt på ulike kurs i regi av NAV, og Fylkesmannen, samt deltatt i kollegaveiledningsgrupper og andre interne faglige fora. Det at flere av studentene er blitt tilbudt sommerjobb eller vikariat er en indikasjon på at prosjektet har lyktes med å legge til rette for å nå målet med å utdanne kvalifisert arbeidskraft til NAV-feltet.

Samtidig viser evalueringene av praksisperioden at studentene har endret sitt syn til hva NAV står for og hvilket oppdrag NAV er satt til å gjøre. Med bakgrunn i kjennskapen til NAV, da i hovedsak via media, hadde flere studenter en skeptisk holdning til at det å ha praksis i NAV. Gjennom praksisperioden ble dette synet endret, og for NAV har dette vært viktig med tanke på omdømmebygging. Dette har også en verdi selv om studentene etter endt utdanning ikke søker seg jobber innen NAV. Gjennom praksisperioden har de erfart og fått en større forståelse for hva og hvordan NAV jobber, og kan med det bli gode fremtidige samarbeidspartnere for NAV.

Prosjektansvarlige fra både høgskolen og NAV Oppland mener prosjektet har vært en vinn-vinn situasjon både for HiL og NAV. I tillegg til forutsigbarhet og oversiktlighet for HiL når det gjelder praksisplasser i NAV, har NAV hatt studenter som har fått mulighet til å prøve ut NAV som et mulig fremtidig arbeidssted, og forhåpentligvis også ser til NAV etter endt utdanning. Dette gir god omdømmebygging for NAV.

NAV har behov for kompetente medarbeidere med høgskoleutdanning, og gjennom et godt samarbeid og innhold i praksisperioden, vil dette gi mer status med tanke på det å jobbe i NAV.

Mål 4: Utvikle nye former for samarbeid mellom høgskolen og praksisplassen ved avvikling av praksisstudier i NAV-feltet

Prosjektet ble presentert for Lederforum i NAV Oppland høsten 2012. Erfaringene med prosjektet er også presentert i lærerkollegiet ved sosionomstudiet. Samarbeidsprosjektet har for øvrig også vært presentert på den årlige konferansen som Arbeids- og Velferdsdirektoratet arrangerer i samarbeid med Universitets- og høgskolerådet (UHR) våren 2014, og har slik sett også vært av nasjonal interesse.

Det vises til beskrivelsen av de ulike fasene som har vært i prosjektet, der bla ulike samarbeidsformer er skissert. Tilbakemeldinger fra studenter og praksissteder i avslutningsseminarene, samt skolens egen evaluering av praksisperiodene har blitt drøftet mellom HiL og NAV Oppland, og eventuelle endringer/justeringer er tatt underveis. Justeringene har vært følgende:

- Midtveissamling på høgskolen sammen med praksisveilederne/lederne ble tatt ut og det ble erstattet med to samlinger pr. praksisperiode (oppstart og avslutning). Det ble ikke vurdert som hensiktsmessig å opprettholde en struktur for fellessamlinger som ikke ble opplevd som nyttige nok eller som mulig å prioritere fra praksisstedenes side. Kanskje kan man tolke manglende interesse som at behovet for en midtveissamling for praksisveiledere og ledere sammen med skolen ikke oppleves så påtrengende?

Innholdet i oppstarts- og avslutningssamlingene ble også justert etter første året. Første året var både studenter og praksisveileder/ledere samlet under hele samlingen. Det viste seg imidlertid å være et behov fra praksisstedenes side å ha en arena hvor de kunne snakke mer om sin rolle som praksissted, hvordan de kunne legge til rette for gode læringsprosesser, og hva som var viktig i veiledning av studenten. Fra og med andre prosjektår ble samlingene derfor gjennomført etter en dagsorden der første del var felles for studentene og praksisveileder med fokus på avklaring og forventninger til hverandre og

praksisstedet. I andre del drøftet praksisveilederne utfordringer knyttet til veilederrollen, hvordan legge opp gode veiledningsrutiner osv.

- Prosjektet hadde som intensjon å la de aktuelle praksisstedene få anledning til å invitere en ansatt ved APS/HiL til et faglig innlegg, foredrag el.l. ved virksomheten. Det var 3 virksomheter som tok imot dette tilbudet første året:
 - NAV Hadeland og NAV Vestre Toten: "Brukermedvirkning og etikk".
 - NAV Østre Toten: "Forvaltningsloven".

P.g.a. liten respons, og etter innspill fra praksisstedene, ble tilbudet om faglig innlegg til det enkelte kontor erstattet med et felles tilbud til alle NAV-kontorene.

- Vurdering om deltakelse i NAV-moduler og justering av rekkefølgen på de ulike modulene slik at de matchet praksisperioden bedre.

Vurdering:

Justeringen av antall fellessamlinger og innholdet i disse har vært positive, da dette bedre har ivaretatt forventningene til de ulike parter samt at praksisveilederne, enkeltvis og i fellesskap, har fått mulighet til å sette fokus på sin rolle (se også mål 5).

Tilbudet om foredrag/innlegg på praksisstedene hadde nok ikke blitt gjort tilstrekkelig kjent for lederne ved de respektive kontorene, samt at det kan ha vært kapasitetsproblemer ved kontorene som gjorde at ikke flere takket ja til dette tilbudet.

Som en erstatning for dette tilbudet ble det arrangert et fagseminar ved HiL høsten 2014 hvor de kontorene som hadde hatt studenter ble invitert. Tema for fagseminaret ble planlagt i samarbeid med NAV Oppland, og Ingar Heum, Arbeids- og velferdsdirektoratet, ble invitert til å holde et foredrag om «Skjønnsutøvelse i NAV». Det er planlagt et tilsvarende fagseminar høsten 2015. Seminaret er en del av det ordinære undervisningsopplegget for 2. års sosionomstudenter.

Samarbeidet mellom HiL og NAV har fungert bra i perioden. Prosjektet har vist en god vilje fra både NAV og HiL når det gjelder til å utvikle samarbeidet knyttet til praksisstudiene for 2. års studenter ved sosionomstudiet. De gode erfaringene bør føre til at det utvikles en god rutine for at NAV-kontorene stiller praksisplasser til

disposisjon på fast basis, og hvor samlingene knyttet til oppstart og avslutning av praksisperioden er en del av samarbeidet.

Mål 5: Forsøke nye former for oppfølging og veiledning av hhv. studenter og praksisveiledere

Det har vært avholdt samlinger i forbindelse med praksis hvor både studenter, praksisveiledere og NAV-ledere har vært invitert. Første året var det tre samlinger, før, under og etter praksis. Som nevnt tidligere ble dette justert andre året slik at det kun ble gjennomført to samlinger, hvor den ene var før praksis, mens den andre var etter at praksisperioden var gjennomført.

Samlingen før praksisperioden startet hadde fokus på innhold i praksis, forventet læringsutbytte, avklaring av forventninger til hhv. praksisveileder og student m.m., samt at praksisveilederne hadde egen samling på slutten av dagen for å drøfte utfordringen knyttet til veilederrollen, hvordan legge opp gode veiledningsrutiner mv.

I samlingen ved praksisperiodens avslutning var oppsummering og evaluering av praksisperioden hovedtema. Det har vært god oppslutning om begge samlingene, og det foreligger oppsummerende referat fra alle samlingene i prosjektperioden.

NAV ledere/avdelingsledere ved de respektive kontorene har også blitt invitert til samlingene, men kun et fåtall har møtt.

Vurdering

At både studenter og praksisveiledere fikk tilbud om ekstra opplæring og oppfølging i praksisperioden gjennom disse samlingene mener partene har vært en vesentlig suksessfaktor ved prosjektet. Det å kunne få god anledning til utveksle gjensidige forventninger og evalueringer til praksisstudienes innhold og hva både studenter, praksisveiledere og praksisplassen for øvrig måtte bidra med for at perioden skulle bli vellykket, har vært spesielt for dette prosjektet og svært verdifull. Sosionomstudiet har tidligere hatt en lignende praksis for alle praksissteder, hvor praksisveiledere ble invitert inn til høgskolen for å møte sine praksisstudenter i forkant av praksisperioden,

og hvor veilederne fikk anledning til å gjøre seg nærmere kjent med forventninger til innhold og læringsprogresjon i praksisperioden, samt sin rolle som praksisveiledere. Disse samlingene ble avvirket da det viste seg vanskelig å få praksisstedene til å prioritere å møte opp, og nytteverdien sto med det ikke i forhold til innsatsen som ble nedlagt. Med bakgrunn i disse tidligere erfaringene, er det interessant å reflektere over hvorfor praksisprosjektet ml. HiL og NAV likevel lyktes med så god oppslutning om fellessamlingene i for- og etterkant av praksisperioden. Det kan være at det begrensede antallet praksissteder og derav mulighet til å holde god oversikt, skreddersy tematikken i samlingene og pleie personlig kontakt med hvert enkelt praksissted, gjorde at alle parter opplevde større gjensidig forpliktelse til å følge opp samlingsstrukturen.

Videre arbeid

Erfaringene fra prosjektet peker på at en viktig suksessfaktor for resultatene som er oppnådd, har vært å legge til rette for og administrere fellessamlingene mellom praksisveiledere, ledere og studenter. Dette fordrer et videre samarbeid mellom HiL og NAV Oppland. En klar anbefaling fra studentene og veiledere i sluttsamlingen i 2015 var at forankringsarbeidet i tilknytning til samlingene i forkant og etterkant må videreføres, og dessuten at dette burde gjelde alle studenter uavhengig av praksissted.

Det å etablere denne type samarbeidsarenaer har stor betydning for at HiL og NAV skal holdes oppdaterte på hva som skjer i hhv. utdanning og praksisfeltet. Det er også viktig at de impliserte parter får en felles forståelse av forventninger, roller og ansvar knyttet til det å være student i praksis og hva det betyr å ta imot studenter.

Det er en viktig samfunnsoppgave å ha studenter i praksis. Noe av hensikten med en praksisperiode må også være å oppleve arbeidslivet. Gjennom evalueringen har det også kommet fram at det bør være større fokus fra HiL på hva arbeidslivet er, og på arbeidslivets spilleregler. Det er en stor overgang fra å være student (og å være i «studentbobla») og være ute på et arbeidssted. Samtidig er det viktig at det er NAV-kontoret som har student i praksis, og at holdningen i kontoret er at det er *kontoret* som har student. Dette krever at man i det videre samarbeidet har et enda større fokus på forankring hos ledelsen ved NAV-kontorene. Her har NAV Oppland særlig ansvar for sette praksisstudiene på dagorden i møte med ledergruppa i fylket, men hver enkelt NAV-leder sitter med det formelle ansvaret for hvordan studentpraksisen gjennomføres på sitt kontor.

Som del av prosjektet er studentene som har hatt NAV som praksisarena blitt oppfordret til å skrive om NAV-relevante problemstillinger i bachelor-oppgaven sin. Det er imidlertid ikke noen direkte sammenheng mellom praksiserfaringene og det studentene velger å skrive om ved avslutning av studiet. Det kunne vært nyttig både for NAV og HiL om dette forholdet ble fulgt opp i noe større grad, slik at NAV også får tilbake gode faglig refleksjoner knyttet til sentrale temaer for sine fagområder.

Når det gjelder aktuelle forskningstema, kunne man se på i hvilken grad sosialt arbeid som fag bidrar til å møte de utfordringene som NAV står overfor når det gjelder mål om arbeid. Dette vil for studentens del bidra til at vedkommende setter sin teoretiske kunnskap inn i en praktisk kontekst, og kan undersøke om det er sammenheng mellom «liv og lære». Samtidig kan det bidra til å utvikle sosialt arbeid som fag – et fag som ved flere anledninger den siste tiden er blitt utfordret til å tilpasse seg og utvikle seg i tråd med bl.a. NAVs kompetansebehov.

I tilknytning til forskning kunne det også ha vært av interesse og sett på om studenter med studentpraksiserfaring fra NAV i større grad søker på jobber i NAV enn de som ikke har hatt praksis i NAV. Som tidligere nevnt har NAV behov for kompetent arbeidskraft, og sosionomene har kompetanse som egnet for arbeid i NAV. Her gjelder det med andre ord å finne sammen, og på den måten både styrke NAVs oppfølgingsarbeid og sosionomene plass i denne sentrale velferdstjenesten i samfunnet.

Konklusjon og oppsummering

Alle målområder for Praksisprosjektet er jobbet med i prosjektperioden, og med nødvendige justeringer underveis er det grunn til å hevde at målene til stor grad er nådd.

Forankringsarbeidet i for- og etterkant gjennom fellessamlingene for studentene og praksisveilederne vært trukket frem som en suksessfaktor og som vil være viktig å videreføre for kommende studenter. Det er også påfallende hvordan studentene nyanserer og utvikler sitt syn på NAV som en viktig tjenesteleverandør innenfor velferdssystemet etter gjennomføring av praksis.

Oppsummert har prosjektet bidratt til:

- Positiv omdømmebygging/samhandling med NAV som samarbeidspartnere ved at studentenes tanker og holdninger til NAV – før og etter praksisperioden har hatt en stor endring.
- NAV- kontorene har gitt studenter tilbud om sommerjobber, vikariater osv
- NAV har ivare tatt sin samfunnsplikt og bidratt til kvalifisering til et yrke etter endt utdanning.
- Forutsigbarhet for HiL knyttet til sikring av praksisplasser i NAV.
- Felles utvikling av praksisveilederrollen i tilknytning til å ha student i praksis.
- Utvikling av kompetansen om NAV og derav utvikling av undervisningen om dette fagområdet ved sosionomstudiet ved HiL.

NAV er en viktig yrkesarena for fremtidige sosionomer og NAV har behov for kompetent arbeidskraft innenfor de komplekse og sammensatte velferdstjenestene som de har ansvar for å levere. Det er slik sett en vinn-vinn-situasjon for både NAV og HiL. Samtidig er dette i tråd med sentrale føringer fra offentlige myndigheter, at det utvikles et forpliktende samarbeid rundt praksisstudiene for sosionomstudenter.

Det er ikke til å underslå at prosjektsamarbeid i den form som her er redegjort for er svært personavhengig, og både planleggingen, gjennomføringen og oppsummering av prosjektet har vært forankret hos 2-3 personer som har hatt et særlig engasjement for tematikken. Dette gjør prosjektet sårbart mht. kontinuitet og gjennomføringskraft, samtidig som resultatene kan vise seg vanskelig å videreføre. På sammen måte som

studentpraksis må forankres hos lederne i praksisvirksomhetene, er det derfor en viktig lærdom at slike prosjektsamarbeid må forankres godt i ledernivået hos samarbeidspartnerne i prosjektet.

I 2013 ble det skrevet en intensjonsavtale mellom HiL og NAV Oppland om kompetanseutvikling, praksissamarbeid og FOU-arbeid. Ett av punktene i denne intensjonsavtalen sier at ett samarbeidsområde er samarbeid om praksis i NAV for høgskolens studenter. Dette er også i tråd med det overordnede målet som ble satt for prosjektet, nemlig at samarbeidsformene som ble utviklet skal videreføres etter prosjektperioden er avsluttet. Det ligger derfor godt til rette for en videre utvikling av samarbeidet rundt praksisstudier i NAV.

Litteraturliste

Andreassen, T.A og Fossetøl, K. (red) (2011): *NAV ved et veiskille*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Arbeids- og velferdsdirektoratet (2011): Standard for arbeidsrettet brukeroppfølgning i NAV

Arbeids- og velferdsdirektoratet (2015): Veiledningsplattformen i NAV

Glemmestad, H. (2011). *En viktig plass i Navet*. Fontene, nr. 9.

Herberg og Johannesdottir (2007): *Kunnskap og læring i praksis*. Universitetsforlaget.

Rambøll (2010): *Utredning av hvordan tilbud innenfor høyere utdanning kan bidra til dekke langsiktig kompetansebehov i arbeids- og velferdsforvaltningen*. Arbeidsdepartementet

Proba Samfunnsanalyse (2011): *Arbeidsevnevurdering i NAV*. Proba-rapport 2011-06.

Hernes, T, Heum, I. og Haavorsen (red) (2010): *Arbeidsinkludering. Om det nye politikk – og praksisfeltet i velferds-Norge*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Mål- og disponeringsbrev 2012 til fylkene frå Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Rammeplan for 3-årig sosionomutdanning (2005), Utdannings- og forskningsdepartementet

St.meld 13 (2011-2012): *Utdanning for velferd. Samspill i praksis*. Det kongelige kunnskapsdepartementet.

**Høgskolen i Innlandet / Inland Norway University of Applied
Sciences - INN University
Postboks/P. O. Box 400, 2418 Elverum, Norway
Telefon/phone: (+47) 62 43 00 00 / (+47) 61 28 80 00**

inn.no